

Maatschappelijk akkoord van Amsterdam

Ma.ak 020

– Amsterdam, 9 november 2019

Wat en waar vandaan?

Het Maatschappelijk akkoord Ma.ak020 is bedoeld voor alle partijen en personen die actief een rol spelen bij de ontwikkeling van de stad. Het richt zich op alle ontwikkelingen in het publieke domein, aan de hand van de vragen: van wie is de stad, wie gaat daarover en hoe organiseren we dat? De afgelopen 15 jaar is op steeds meer plekken op verschillende manieren initiatief genomen door Amsterdammers. De omvang en impact van dit maatschappelijk initiatief op onze stad neemt snel toe. Dat verandert de stad, uiterlijk, sociaal en organisatorisch. Het gevoel van mede-eigenaarschap en zeggenschap is aan het verschuiven van de overheid naar die Amsterdammers. Hierdoor is de manier van samenwerken tussen bewoners, de gemeente en andere partijen in de stad aan het veranderen. Dit vraagt om structurele, concrete en toekomstbestendige afspraken én het borgen daarvan. Er is de laatste jaren wel aandacht geweest voor deze veran-

dering, maar veelal vrijblijvend, incidenteel, te veel buiten beeld en op te kleine schaal. Dit akkoord brengt daar verandering in. Een akkoord dat al in 2014 werd beloofd door de lijsttrekkers van bijna alle Amsterdamse partijen, maar er toen niet kwam. In 2018 werd de belofte herhaald door die partijen. Het legt afspraken vast tussen actieve Amsterdammers en de gemeente, maakt concrete vervolgstappen mogelijk en stelt een agenda vast met de uit te voeren maatregelen. Iedereen die het akkoord ondertekent, schaaft zich hierachter.*

Missie

De missie van het Maatschappelijk akkoord is om actieve Amsterdammers beter in staat te stellen samen de stad duurzaam eerlijker, inclusiever, gezonder, innovatiever en initiatiefrijker te maken. Deze missie sluit aan bij de ambities van het huidige coalitieakkoord. Het Maatschappelijk akkoord is tot stand gekomen dankzij krachtenbundeling van vele actieve Amsterdammers in buurt- en stedelijke netwerken die al jaren actief zijn in de

stad op uiteenlopende thema's. Zoals groen, energie, zorg, economie, wonen, leefbaarheid en gebiedsontwikkeling. Die invloed op de stad is onmisbaar en niet meer weg te denken. Het is dan ook van groot maatschappelijk belang om samen te werken, dwars door thema's heen. Het is de hoogste tijd het samenwerken met zoveel mogelijk partners in de stad vorm te geven. Daar zijn ingrijpende veranderingen voor nodig.

Amsterdam: door, voor en van ons allemaal!

Dit Maatschappelijk akkoord gaat over mede-eigenaarschap en zeggenschap. Niemand kan de stad claimen als haar eigendom. De stad is van ons allemaal. Maar bepalen wat er echt gebeurt in de stad, in de buurt, of in de straat, moet wel op zo'n manier gaan dat ook iedereen in de stad dat eigenaarschap daadwerkelijk ervaart. Eigenaarschap en zeggenschap delen we met vele partners van de stad: politiek en bestuur, bedrijfsleven, kennisinstellingen en maatschappelijke organisaties. Allemaal Amsterdam-

mers die vanuit verschillende posities en rollen actief zijn en samen de stad Amsterdam 'maken'.

In de eerste plaats is de Amsterdamer een inwoner van de stad, met een eigen leven, die zich mede-eigenaar voelt en de wens heeft te weten wat er in stad en buurt gebeurt. Deze Amsterdamer draagt kennis, kunde en ervaring met zich mee die van grote waarde is bij het ontwikkelen van de stad. We erkennen deze rol van de actieve Amsterdamer als waardevolle adviseur. De volgende rol is die van mede-vormgever, die samen met andere betrokkenen en belanghebbenden de stad vormgeeft middels co-creatie. Deze rollen, van adviseur en mede-vormgever, gaan over zeggenschap en over de soevereine rol van Amsterdammers in de stedelijke democratie. Als deze rollen goed zijn verdeeld, verschuift zeggenschap van een vertegenwoordigende democratie naar een meer directe democratie. Beleids- en besluitvorming komt zo meer en dichter bij de inwoners van de stad te liggen.

Als actieve Amsterdamer zetten we onze handtekening onder dit Maatschappelijk akkoord. Een akkoord met afspraken, uitgangspunten en voorwaarden, met een plan over het toezicht op de daadwerkelijke uitvoering van dit akkoord en met de belofte om doorlopend samen te leren van de ervaringen;

Uitgangspunten bij het akkoord

Het Maatschappelijk akkoord van Amsterdam gaat in per januari 2020, loopt door tot tenminste 2025 en wordt periodiek vernieuwd.

- Inclusiviteit

Iedereen doet mee op basis van gelijkwaardigheid. Er wordt steeds gekeken wie vanuit welke rol een bijdrage kan leveren om oplossingen en/of plannen te realiseren. De stad is divers. Iedereen die mee wil doen, moet mee kunnen doen. Inclusiviteit is bij de uitvoering van welke afspraak dan ook een leidend beginsel.

- Respect

Wie meedoet houdt aandacht voor dat wat waardevol is, voor ervaring en voor reeds opgebouwd vakmanschap: zowel bij actieve bewoners en initiatiefnemers als bij het stadsbestuur en de gemeente.

- Leren

Het Maatschappelijk akkoord van Amsterdam gaat uit van het principe

van permanent leren en de onder-tekenaars staan open voor aanpassingen en verbeteringen van het akkoord en de daarin bepleite werkwijzen. Bij de uitvoering, de beoogde samenwerking en verdere ontwikkeling van het Maatschappelijk akkoord wordt blijvend geleerd: het geleerde wordt telkens toegepast om nog beter te kunnen samenwerken.

De afspraken die we met elkaar maken

Grondbeginsel

- Het mandaat in de stad wordt zo lokaal mogelijk gelegd (subsidiariteit) en een aangepast bestuurlijk stelsel, netwerken en beoordelingssystemen worden gebaseerd op dit principe.

Zeggenschap over gemeenschapsgeld

- Er wordt tot 10% ruimte in de begroting gecreëerd voor maatschappelijk aanbesteden. Voor de komende twee jaar is dit uit de vrij besteedbare ruimte; voor de termijn erna jaarlijks oplopend van 1% tot 10% van de gehele begroting;
- 10% van de gemeentebegroting wordt participa-

- tief begroot, zowel op stedelijk als op buurniveau;
- Gekoppeld aan bovenstaande: 2% van de vrij besteedbare begroting wordt vrijgemaakt voor de invoering van de nieuwe werkwijze die voortkomt uit het Maatschappelijk akkoord;
- Buurtbegroten wordt ingevoerd met buurtbudgetten oplopend tot een half miljoen euro per buurtcombinatie (er zijn 99 buurtcombinaties);
- Er komt verruiming van de inzet van social return inclusief meebepalen van de inzet ervan door de doelgroep;
- Er wordt een maatschappelijk initiatievenfonds opgericht met bijdragen van verschillende partners;

- Er komen *open spending* data, inzichtelijke budgetten per stedelijke directie en transparantieverplichting voor initiatieven (volgens *good governance*);
- Er komt een vereveningsfonds waar de inkomsten van gronduitgifte en uitgaven voor investeringen voor toekomstige gebiedsontwikkeling verevend worden voor ontwikkelbuurten.

Zeggenschap bestuur

- Buurtzeggenschap wordt ingevoerd, waarbij een variëteit aan democratische procedures wordt toegepast en beproefd (consent, deep democracy, loting, buurtreferenda, volksinitiatief, burgertoppen e.d.);
- Commons, zoals energiecoöperaties, voedselcoöperaties, wooncoöperaties en andere burgercollectieven worden ondersteund met (juridisch) advies en in constructieve samenwerking;
- Onderzoek, experiment en actieve samenwerking in publiek-civiele partnerschappen op verschillende plekken en domeinen (thema's) in de stad;
- Er wordt een maatschappelijke governance opgericht: de Amsterdamse Raad van State (zie onder).
- Het betrekken van kinderen en jongeren bij besluitvorming wordt actief beleid;
- Naast een participatieparagraaf wordt een inclusiviteitsparagraaf in beleidsplannen opgenomen (volgens code diversiteit en inclusie).

Zeggenschap over organisatie en cultuurverandering

Doorwerking van de afspraken uit het Maatschappelijk akkoord in organisaties, onder andere via cultuurverandering:

- rollen, procedures, verantwoordelijkheden, mandaten afstemmen op wat nodig is in de praktijk;
- uitwerking in nieuw op te richten samenwerkingsinnovatieteam (met mandaat);
- gemengd samengestelde thematische beleids-teams met vertegenwoordigers van de relevante partners binnen en buiten alle gemeentelijke beleidsdirecties.

Zeggenschap over informatie, ondersteuning en onderzoek

- Duidelijkere rollen en procedures, betere vindbaarheid informatie, netwerken, middelen, hulp;
- Eerste Hulp Bij Initiatieven: voor startende initiatieven, vooral bij opzetten organisatie en eerste financiering;
- Subsidiesystemen toegankelijker maken en inrichten voor de doelgroepen:
 - criteria van kwantitatief naar kwalitatief;

- gesprek in plaats van vinklijst;
- videoverantwoording en andere toegankelijke vormen van verantwoording zodat andere doelgroepen toegang krijgen tot subsidies;
- Er komt een recht op zelfgekozen ondersteuning van bewoners/initiatiefnemers bij beleidsplannen, onder andere voor openbare ruimte;
- Er komt een recht op zelfgekozen, onafhankelijk onderzoek (o.a. om (contra) expertise in te huren).

Zeggenschap over publieke taken en vastgoed

- Er komt een right to challenge (publieke taken overnemen door initiatiefnemers);
- Er komt een right to bid (voorrang voor buurtplannen in leegstaand maatschappelijk vastgoed);
- Bij aanbestedingen gaan maatschappelijke en duurzame criteria zwaarder wegen (normering *Economy for the Common Good*).

Zeggenschap bij herinrichting openbare ruimte

- Bij het (her)inrichten van de publieke ruimte wordt standaard het beleidsproces interactief en participatief opgezet en uitgevoerd;
- De nieuwe Omgevingswet wordt toegepast volgens de principes van *Community Benefits Agreement* (plan krijgt geen goedkeuring bij te weinig draagvlak, behoudens vastgestelde wettelijke ruimte);
- Er komt een right to plan: het recht voor bewoners om zelf ruimtelijke plannen te initiëren;
- In gebieds- en planontwikkeling voor nieuwe wijken wordt plek voor broedplaatsen en sociale initiatieven gereserveerd. In gebiedsplannen en bij gebiedscyclus wordt dit eveneens nagestreefd.

Eigenaarschap bij

- 20 'Donutdeals' in 5 jaar; maatschappelijke initiatieven waarin sociale en duurzame doelstellingen samenkomen;
- 20% van het gemeentelijk klimaatfonds wordt beschikbaar gesteld voor een schaalessprong naar 8.000 Amsterdamse initiatieven voor de energietransitie;
- Financieringsregeling voor ervaren integraal werkende initiatieven;
- Subsidieaanvragen, zoals voor Sociale Basis, worden beoordeeld door gemengde teams van ambtenaren, experts en bewoners/initiatiefnemers (zonder belang).

Maatschappelijke democratie: de Amsterdamse Raad van State

- Er komt een 'board' bestaande uit vertegenwoordigers van de samenwerkende partners: actieve Amsterdammers uit buurt- en bewonerscollectieven, maatschappelijke initiatieven, overheid

(politiek en ambtenarij), kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen), maatschappelijke organisaties (grote en kleinere NGO's), grote ondernemingen, MKB en sociale ondernemingen. Dit zijn de beoogde partners van het Maatschappelijk akkoord en zij maken samen het publieke domein van Amsterdam. De leden komen gelijkverdeeld uit de systeem en leefwereld.

- De Amsterdamse Raad van State heeft tot taak toe te zien dat de afspraken uit het Maatschappelijk akkoord van Amsterdam worden nageleefd en bijgestuurd indien nodig. De Amsterdamse Raad van State geeft gevraagd en ongevraagd advies aan de samenwerkende partners. Het accent ligt vooral op het verder ontwikkelen van goede praktijken, het aanscherpen of aanpassen van afspraken uit het akkoord en het verder ontwikkelen en verfijnen van het akkoord. Daarnaast kunnen mensen ter verantwoording worden geroepen. De Amsterdamse Raad van State streeft naar een status als die van de Ombudsman of de Rekenkamer.

Vervolproces Maatschappelijk akkoord

- Co-creatie: gemengd samengestelde beleids-teams rond stedelijke thema's voor uitvoering van het Maatschappelijk akkoord (onderdeel van samenwerkingsinnovatieteam, zie boven);
- Deze teams opereren in de ruimte tussen systeemwereld en maatschappelijke leefwereld (de tussenruimte) en hebben mandaat voor de uitwerking van het Maatschappelijk akkoord;
- Het doorlopend leren wordt versterkt bij gemeente, bewoners, initiatieven en andere partners door middel van leersysteem met publiek-private financiering;
- Impactmeten-op-schaal wordt ingevoerd in alle processen;
- Bemiddeling wordt onderdeel gemaakt van processen (en optioneel opgenomen in financieringsaanvragen);
- Er is een online platform waar ervaringen, lessen en data worden bijgehouden, het netwerk wordt verbonden en versterkt en dat als informatiebron geldt voor nieuw beleid;
- Dit akkoord wordt op korte termijn gezamenlijk uitgewerkt in een overeenkomst waarin per onderdeel meer gedetailleerd wordt aangegeven wat wanneer wordt gedaan, hoe en met welke partners.

* *De nakoming van afspraken in dit akkoord is niet in rechte afdwingbaar. We werken samen op basis van vertrouwen en respect.*

Onderteken het akkoord online!

(Of stuur het per post**)

Ik sta achter de uitgangspunten en inhoud van dit akkoord en span me in om dit akkoord tot uitvoering te brengen!

naam & plaats

handtekening

Onderteken online:
<http://ma.ak020.nl/akkoord>

** Postadres: **Haarlemmerweg 533, 1055 PL Amsterdam.**

Vragen? Email ons: akkoord020@gmail.com

Website: <http://ma.ak020.nl> Hier vind je ook een handleiding bij het akkoord.